

Sydkorea har samma dilemma som Finland

En snabbt åldrande befolkning, växande inkomstskillnader och många lågproduktiva jobb gör att Sydkorea står vid ett för finländare välbekant vägska.

SÖREN VIKTORSSON TEXT OCH BILD

× ”Likheterna med Finland är påfallande”, säger den Seoul-baserade entreprenören Per Stenius som menar att Sydkorea i några hänseenden kommit längre än oss vad gäller lösningar.

Den blonde finlandssvensken sticker ut mot de svarthåriga koreanerna, när vi promenerar runt på Namdaemun-marknaden i den sydkoreanska huvudstaden.

Vi stannar till vid ett försäljningsbås och han byter några meningar med föreståndaren på vad som låter som flytande koreanska.

”Jag har försökt lära mig litet och är dessutom gift med en koreanska.”

Stenius företag Reddal sysslar med outsourcing av affärsutveckling (se Forum mars 2015). Etableringen i Sydkorea 2012 var litet av en tillfällighet, men kanske också ett sätt att visa att man har mod att växa internationellt.

”I slutet av sommaren 2011 undrade några av våra anställda om det skulle bli någon sommarfest. Då kontrade jag med att fråga hur det skulle vara med en resa till ’underlandet’ där tillväxt ligger i centrum för allt.”

Hela personalen reste till Sydkorea och besökte ett flertal bolag och organisationer för att förstå hur koreanerna tänker om tillväxt.

”Under vår resa frågade somliga av oss när vi sätter upp kontor i landet och då svarade jag väl lite för hastigt ’om sex månader! Men så blev det och snart var vi operativa här.”

Sagolik succé. Från att vid Koreakrigets slut 1953 (något fredsavtal har aldrig undertecknats) ha varit ett land med totalförstörd in-

frastruktur, är Sydkorea i dag världens trettonde största ekonomi, mätt i BNP, enligt IMF och Världsbanken.

Den exceptionella utvecklingen har skett genom en kombination av marknadsekonomi och omfattande statlig kontroll. Förutom att man ligger i världstoppen vad gäller varvsindustri är Sydkorea också framstående inom exempelvis bilproduktion, elektronik samt petrokemisk industri.

Per Stenius ger några av nycklarna till ’Det sydkoreanska undret’, som har flera paralleller till Finlands resa, men också olikheter.

”Man fick börja från scratch med moderna fabriker, typ största i världen, och hade ett mycket lågt löneläge vilket naturligtvis var en stor kostnadsfördel. Det massiva amerikanska finansiella stödet efter kriget skadade ju inte heller.”

Landet har styrts av triumvirat där stat, regering och politiska krafter samarbetat tätt med industrin, universiteten och forskningscentra.

”Eftersom man konstant legat i något av ett krigstillstånd med Nordkorea, då något fredsavtal aldrig undertecknats, har det ju dessutom från amerikanskt håll funnits starka militärpolitiska incitament att driva landet framåt.”

Vinden gick ur seglen. Framgångskonceptet höll i sig en bra bit in på 2000-talet, med regelbundna femårsplaner, marknadsekonomi till trots.

”Staten samt företagen, ofta så kallade chaebols som leds av en stark entreprenör och hans nära familj, samarbetade systematiskt med universiteten under presidentens starka ledarskap.”

Man tog sig an industri efter industri: stål, skeppsbyggnad, textilier, elektronik, kemi och bilar; investeringar gjordes i nya maskiner och stora fabriker, med skjuts av en låg lönenivå samt en stark arbetsmoral, förklarar Stenius.

STICKER UT. Entreprenören Per Stenius satsar på att erövra Sydkorea sedan 2012.

Men alla framgångssagor har ett slut. Ett hårt slag var när Kina började äta upp Sydkoreas position som ledande tillverkare inom de industrigrenar som länge utgjort landets grundstenar. Dagens Sydkorea kämpar med en rad svåra problem.

”Den inhemska konsumtionen är låg och sjunker, då exportindustrin inte kan betala höga löner. De små och medelstora företagen sysselsätter majoriteten av befolkningen, men är lågproduktiva och inkapabla att betala hyfsade löner.”

SMF-bolagens position under de koreanska storföretagen ger dem svag förhandlingskraft och de otaliga serviceföretagen hör per definition till låglönesektorn.

”Resultatet har blivit att inkomstskillnaderna stiger och folket polariseras i extremt rika versus kraftigt lågavlönade, ofta med temporära arbetskontrakt”, påpekar Stenius och konkluderar:

”Hemmamarknaden drar inte längre, delvis som en följd just av inkomstskillnaderna.

Lägg till detta att det går dåligt för exporten och man förstår att det gamla receptet har nått sitt slut.”

Koloss på lerfötter. Gemensamt för Sydkorea och Finland är det starka beroendet av exportindustrin. När denna nu mister marknadsandelar försöker man hitta lösningar bland annat i en mer flexibel arbetsmarknad och korrigerade lönenivåer. Här kan Sydkorea snarast tjäna som ett varnande exempel.

”Jag ser ju, att många av de frågor som nu diskuteras i Finland har man i Sydkorea redan tagit ställning till. Många därhemma säger att enda utvägen är att sänka lönerna och göra arbetsavtalen mer flexibla. Men vi ser i Sydkorea att det enbart lett till ytterligare marginalisering av en stor del av folket.”

Snuttjobb har blivit allt vanligare i dagens Sydkorea och ungdomsarbetslösheten är hög, precis som i Finland. Ett tragiskt inslag i Sydkorea är de höga självmordstalen.

”Det handlar framför allt om medelålders och äldre personer. Många i de åldrarna mister jobbet och tvingas ställa om till småföretagare inom exempelvis taxi-, tvätteri-, café- eller restaurangnäringen.

Ofta tappar de orken, bolaget går omkull och så har sista möjligheten till en utkomst försvunnit.”

Finland kan trots allt lära sig mycket av Sydkorea.

”Koreanerna har fortfarande kvar mycket av ’krigsandan’ och de facto råder ju här tekniskt sett fortfarande krig. Kämpaglöden finns, man jobbar otroligt hårt och vill se utveckling. I den fria pressen debatteras också de aktuella problemen livligt. En av Sydkoreas styrkor är just att man har en aktiv debatt om samhällets problem.”

Asien är en enorm marknad och koreanerna har bra länkar även till USA och Latinamerika samt Mellanöstern och Afrika, understryker Stenius.

”Kanske kunde de vara mer aktiva i Europa, men i det stora hela jobbar de väl gentemot hela världen och har hjälp bland annat av en stor, nätverkande koreansk diaspora.”

Kopiera mera. ”Här har vi ännu som finländare en hel del att lära. Jag tror även att vi kan lära oss av hur koreanska politiker aktivt jobbar för att driva industri och handel vidare”, funderar Stenius.

Han tillägger att Sydkorea kommit mycket långt exempelvis vad gäller aktiv produktutveckling inom områden som bilar, elektronik och mobiltelefoni.

”Bolagen satsar hårt på innovationer och man är inte heller rädd för att kopiera. ’Copy and improve’ är något av ett koreanskt motto.”

Finland och Sydkorea upplever en markant ökning av antalet pensionärer. Medan det finländska receptet för att klara detta heter höjd pensionsålder, drar Sydkorea nytta av gästarbetare från Sydostasien.

”Landet tar in en massa utländsk arbetskraft, framför allt från länder som Filippinerna där ekonomin är svag.”

”Därför finns ett flöde av låglönearbetare som har arbetstillstånd för ett antal år. Även i detta avseende ser vi en dynamik som kanske finländarna också snart måste vänja sig vid, och som kommer att skapa en hel del känslor bland befolkningen”, tror Stenius.

Framtidslaboratorium. Vi tar tunnelbanan till Gwanghwamun-torget och beser statyn av kung Sejong den store, som på 1400-talet introducerade det unika, fonetiska hangul-alfabetet. Detta ökade läskunnigheten markant och kanske är det inte så konstigt att sydkoreanerna i dag är ett av världens mest välutbildade folk.

”Den koreanska marknaden är mycket tuff. Men något som genast överraskade positivt när Reddal startade här var de personer som sökte sig till oss – här finns mycket talang och folk jobbar hårt.”

I dagsläget består Reddals kontor i Seoul av tio personer, varav cirka hälften jobbar med utländska klienter, ofta utomlands som i exempelvis Tyskland, Frankrike, Mellanöstern och USA.

Stenius sammanfattar etableringen och verksamheten i Sydkorea som ’ett spännande äventyr!’

”Det som sker nu i Sydkorea kommer att upprepas i väst, framför allt i Europa och länder som Finland. För mig är detta något av ett framtidslaboratorium och jag deltar aktivt i den livliga samhällsdiskussionen här.”

Vid två tillfällen har Stenius haft möjligheten att hålla föredrag för medlemmar av landets nationalförsamling och Reddal samarbetar med flera lokala think tanks.

Vad får denne finlandssvenska entreprenör och Koreakännare att behålla sina bopålar nedslagna i sydkoreansk mark, även då landets ekonomi svajar?

”Den samhällseliga dynamiken här är väldigt intressant!” ■